

ОТГОВОРИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ПО СПЕЦИАЛНИЯ ДОКЛАД НА
ЕВРОПЕЙСКАТА СМЕТНА ПАЛАТА

Мерките за разширяване на участието в „Хоризонт 2020“ са добре планирани, но постигането на трайна промяна ще зависи предимно от усилията на националните органи

Съдържание

КРАТКО ИЗЛОЖЕНИЕ (точки I—X).....	2
ВЪВЕДЕНИЕ (точки 1—11).....	3
ОБХВАТ И ПОДХОД НА ОДИТА (точки 12—16).....	4
КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ (точки 17—86).....	4
ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ (точки 87—99).....	10
Препоръка 1 — Да се засили използването на механизма за подкрепа в областта на политиките.....	10
Препоръка 2 — Да се цели по-балансирано участие в мерките за разширяване от страна на целевите държави.....	10
Препоръка 3 — Да се улесни своевременното предоставяне на допълнително финансиране.....	11
Препоръка 4 — Да се увеличат възможностите на организаторите на проекти да използват резултатите от своите научни изследвания в практиката.....	11
Препоръка 5 — Да се подобри наблюдението на мерките за разширяване на участието..	12

В настоящия документ са представени отговорите на Европейската комисия на констатациите и оценките, които се съдържат в специален доклад на Европейската сметна палата в съответствие с член 259 от [Финансовия регламент](#) и които трябва да бъдат публикувани заедно със специалния доклад.

КРАТКО ИЗЛОЖЕНИЕ (точки I—X)

Отговори на Комисията:

I. Пътят към икономически растеж и конкурентоспособност е свързан до голяма степен с научните изследвания и иновациите (НИИ). Поради това Комисията обръща специално внимание на НИИ чрез рамковите програми (РП) на ЕС — чрез настоящата програма „Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.) и предишната програма „Хоризонт 2020“ (2014—2020 г.).

II. От 1984 г. насам са били одобрени девет рамкови програми. От самото начало Комисията предприема действия във връзка с участието на държавите членки в РП. В това отношение Комисията установи разлики в участието на държавите членки и работи за преодоляването им от РП „Хоризонт 2020“ насам.

С настоящата РП — „Хоризонт Европа“ — се продължават усилията, стартирани във връзка с „Хоризонт 2020“, за укрепване на участието на държавите членки със слаби показатели в тази област. В резултат на предприетите от Комисията действия — т.нар. мерки за разширяване на участието — тези държави членки следва да укрепят своя потенциал за успешно участие в процесите по НИИ и да насърчат работата в мрежа и достъпа до високи научни постижения.

Освен това участниците в програмата следва да могат да модернизират своите системи за НИИ, като ги подсилват и като осигурят възможност за съвместен напредък на ЕС като цяло в съответствие с целите на политиката на европейското научноизследователско пространство (ЕНП).

III. Комисията разработи и осъществи няколко действия по линия на „Хоризонт 2020“. Те са, както следва:

Сформиране на екипи: подпомагане/създаване на центрове за високи постижения като модели за подражание с цел стимулиране на високи научни постижения, нови инвестиции и реформи на системите за НИИ.

Туининг: осъществяване на високи научни постижения в избраната област на НИИ и повишаване на видимостта на научноизследователските институции и университетите, както и на квалификациите на техния персонал.

Председатели на ЕНП: за подкрепа на университетите или научноизследователските организации от допустими държави да привлекат и задържат висококвалифицирани човешки ресурси, както и за подпомагане на учените с високи постижения и техните екипи да постигнат пробиви в съответната им област.

Европейско сътрудничество в областта на науката и технологиите (COST): трансгранична научна мрежа, която помага на изследователи и новатори с високи постижения да получат достъп до европейските и международните мрежи.

V. Мерките за разширяване на участието по линия на „Хоризонт 2020“ доведоха до реформи и промени в рамките на националните системи за НИИ, до насърчаване на нови партньорства и въвеждане на нови учебни програми в областта на науката, до разширяване на мрежите и до насърчаване на повече рецензирани международни публикации.

През последните години държавите, обхванати от разширяването на участието, увеличиха своето участие по линия на „Хоризонт 2020“. Средно то се равнява на 7,2 % от общия бюджет

на „Хоризонт 2020“, отпуснат досега (в сравнение с 5,5 % от бюджета на Седмата рамкова програма, РП7).

Комисията продължава да работи по това начинание. Независимо от това успехът на тези мерки зависи от въведените на национално или регионално равнище системи.

В това отношение в Регламента за „Хоризонт Европа“ се посочва, че усилията на Комисията „се съпровождат от пропорционални мерки от страна на държавите членки [...], с подкрепата на средства на Съюза, на национални и регионални средства“¹.

VI. От 2015 г. насам механизмът за подкрепа в областта на политиките (PSF) осигурява на държавите членки и на държавите, асоциирани към „Хоризонт Европа“, практическа подкрепа за проектиране, осъществяване и оценка на реформи, с които се повишава качеството на техните инвестиции, политики и системи за НИИ.

Чрез този механизъм бяха предоставени препоръки на държавите, които кандидатстваха за подкрепа по тази линия. Препоръките представляват важни съвети за подобряването на националните системи за НИИ. Тяхното изпълнение зависи от националните правителства.

VII. Очаква се мерките за разширяване на участието, въведени от стартирането на „Хоризонт 2020“ насам, да доведат до редица резултати в бъдеще. Независимо от това все още е твърде рано да се оцени ефективността на изпълнените или текущите проекти.

VIII. Горепосочените мерки за разширяване на участието водят до обещаващи резултати. Независимо от това в доклада на ЕСП се изтъкват някои аспекти от изпълнението на тези мерки, по които Комисията ще работи. При мониторинга, който се осъществява от самата Комисия, също бяха установени някои проблеми, които трябва да се отстранят, за да се подобрят допълнително резултатите от тези мерки.

IX. В Регламента за създаване на „Хоризонт Европа“ (член 50 от горепосочения Регламент за „Хоризонт Европа“) е установен набор от правила за мониторинг. В това отношение Комисията ще създаде система, чрез която по подходящ начин да се осъществява мониторинг на изпълнението на мерките за разширяване на участието.

X. Комисията приема всички препоръки.

ВЪВЕДЕНИЕ (точки 1—11)

Общ отговор по точки 01—05:

Различията в резултатите в областта на НИИ сред държавите членки представляват сложен и многостранен проблем, обхванат от споделена отговорност с европейско, национално и регионално измерение. В „Хоризонт 2020“ беше въведен набор от целеви действия, насочени към „разпространяване на високите научни постижения и разширяване на участието“ (SEWP), обичайно известни като „разширяване на участието“, при което бяха отпуснати 900 милиона евро за дейности като сформирание на екипи, туининг, председатели на ЕНП и COST, чрез които на държавите със слаби показатели се помага да подобрят резултатите си в областта на НИИ като цяло и постепенно да се улесни по-широкообхватното им участие в рамковите програми.

¹ Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013, член 7, параграф 5.

По отношение на „Хоризонт Европа“ съзакондателите се споразумяха да увеличат дяла за тази област на интервенция на 3,3 % от бюджета в сравнение с около 1 % в „Хоризонт 2020“. Това увеличение на бюджета ще даде възможност за по-силно въздействие на планираните мерки и за осъществяване на по-добър принос към насърчаването на високи научни постижения в целия ЕС.

Действията за разпространяване на високите научни постижения и разширяване на участието допринасят за изграждането на капацитет за НИИ за изоставащите държави. Те укрепват техния потенциал за успешно участие в транснационални процеси в областта на НИИ и насърчават работата в мрежа и достъпа до високи научни постижения.

Очаква се участниците в програмата да са в състояние да модернизират своите системи за НИИ, като ги подсилват и като осигурят възможност за съвместен напредък на ЕС като цяло в съответствие с целите на политиката на ЕНП.

Целта на мерки като сформирането на екипи, туининга, председателите на ЕНП, както и на движението на мозъци и на инициативите за високи научни постижения по линия на „Хоризонт Европа“ е да се подпомогне разпространението на високи научни постижения, да се подобрят уменията за управление на НИИ и да се изградят стабилни основи за сътрудничество с партньори от цяла Европа. Комисията очаква, че добре функциониращата система от националните звена за контакт ще даде възможност за проверка на потенциалните бенефициери преди представянето на предложения. Това ще бъде допълнено от услуга за намиране на партньори, която следва да подпомогне намирането на субекти, които биха могли да работят заедно. Специална нова мярка (т.нар. механизъм за присъединяване) ще позволи на новите партньори от държавите, обхванати от разширяването на участието, да се присъединят към текущи съвместни проекти за научни изследвания и иновации и ще допринесе за изграждането на връзки за сътрудничество.

Както „Хоризонт 2020“, така и „Хоризонт Европа“ са програми за конкурентно финансиране, основано на високи научни постижения.

ОБХВАТ И ПОДХОД НА ОДИТА (точки 12—16)

Няма отговори на Комисията.

КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ (точки 17—86)

Отговори на Комисията:

28. От 2015 г. насам, т.е. през периода на действие на „Хоризонт 2020“, PSF по линия на тази програма осигурява на държавите членки и на държавите, асоциирани към „Хоризонт 2020“, практическа подкрепа за проектиране, осъществяване и оценка на реформи, с които се повишава качеството на техните инвестиции, политики и системи за НИИ.

Стартираният през февруари 2021 г. PSF по линия на „Хоризонт Европа“ продължава горепосоченото действие и следва да осигурява добри практики, независима експертиза и съвети на високо равнище по искане на държавите членки и асоциираните държави. Дейностите по линия на PSF редовно се представят и обсъждат в рамките на Комитета за европейското научноизследователско пространство и иновациите (ERAC).

32. Механизмът за подкрепа в областта на политиките (PSF) представлява аналитичен инструмент, чрез който се отправят препоръки. Изпълнението на тези препоръки може да срещне съпротива от съответните заинтересовани страни, които е възможно да подхождат с недоверие към промяната на статуквото, поради което е необходимо политическо лидерство на национално равнище.

Комисията отбелязва тази точка, повдигната от ЕСП, и работи по нея. Независимо от това в оценката на PSF, извършена от Комисията през 2019 г., бе заключено, че съветите от независими експерти и взаимното обучение са помогнали на създателите на политики да разберат своите системи за НИИ и да разширят гледната си точка, така че да бъде насочена навън в по-голяма степен. Освен това в оценката бе признато, че държавите реално се нуждаят от този вид подкрепа и че тази нужда ще продължава да е налице и през следващите години.

33. Макар че се съгласява с констатацията на ЕСП, Комисията анализира доклади по линия на PSF, изготвени от експерти след проучване на системата за НИИ в съответната държава.

След проучването докладът се подлага на задълбочено двустранно обсъждане със съответната държава членка, така че препоръките и констатациите да се поставят в контекст.

Поради това държавите членки се насърчават да изпълнят съдържащите се в доклада препоръки за подобряване на техните системи за НИИ.

35. Държавите членки носят пълната отговорност за изпълнението на набора от препоръки, отправени от експертите в техните доклади.

Експертният доклад по линия на PSF се подлага на обсъждане със съответните държави членки, за да могат те да представят своите становища и да се прецени как най-добре да се изпълнят предложените препоръки.

39. Докладът относно оценката на PSF, извършена от Комисията през 2019 г., бе публикуван преди проектирането на инструмента по линия на „Хоризонт Европа“ и като част от подготовката му. Изпълнението на препоръките от оценката на PSF бе отчетено в процеса, след като през февруари 2021 г. бе приет преработеният механизъм за подкрепа в областта на политиките по линия на „Хоризонт Европа“.

41. PSF е инструмент за подпомагане на държавите членки в процесите им на реформа, но може да бъде допълнен и от други действия за подкрепа.

Общ отговор по точки 42—49: От приемането на мерките за разширяване на участието насам Комисията осъществява мониторинг на напредъка във връзка с участието на допустимите държави членки.

Въпреки че тези държави все още не са постигнали желаните нива на участие, тези действия се очаква да се увенчаят с успех. Повечето проекти по линия на „Хоризонт 2020“ са в ход, а по линия на „Хоризонт Европа“ се изпълняват нови мерки.

Що се отнася до „Хоризонт Европа“, в член 7, параграф 5 от Регламента се определя принципът, че:

„Програмата подпомага държави, обхванати от разширяването на участието, да увеличат участието си в Програмата и да насърчават широко географско покритие в съвместни проекти, включително чрез разпространяване на високи постижения, стимулиране на нови връзки за сътрудничество, стимулиране на движението на мозъци, както и чрез прилагането на член 24, параграф 2 и член 50, параграф 5.

Тези усилия се съпровождат от пропорционални мерки от страна на държавите членки, включително чрез определянето на привлекателно възнаграждение за изследователите, с подкрепата на средства на Съюза и на национални и регионални средства.

Без да се нарушават критериите за високи постижения, особено внимание се обръща на географския баланс — в зависимост от ситуацията в областта на съответните НИИ — в комисиите за оценка и органи като съвети и експертни групи“.

50. „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ са конкуренти програми, по които не могат да се определят квоти за държави. Те обаче подпомагат държавите, обхванати от разширяването на участието, да увеличат участието си в тези програми и да насърчават широко географско покритие (вж. отговора по точка 42, член 7, параграф 5 от Регламента за създаване на „Хоризонт Европа“ и правилата за участие). Очаква се, че с нарастващия портфейл от проекти, по-разнообразните действия и целевите дейности за комуникация, които включват и подсилена мрежа от национални звена за контакт, ще се постигне допълнително намаляване на различията в участието сред държавите, обхванати от разширяването на участието, през периода на изпълнение на „Хоризонт Европа“.

52. ЕСП посочва някои аспекти от изпълнението на мерките за разширяване на участието, изведени от нейния анализ на текущите проекти.

Те са свързани най-вече с капацитета за изграждане на система, която подкрепя допълнителното развитие на научните изследвания и иновациите на национално равнище в държавите, обхванати от разширяването на участието.

Първият стратегически план за „Хоризонт Европа“ (2021—2024 г.) цели да подкрепи географското многообразие чрез изграждане на необходимия капацитет, който да позволи успешно участие в процесите на НИИ, и чрез насърчаване на работата в мрежа и достъпа до високи научни постижения.

В това отношение се предвижда тези аспекти да бъдат засегнати в работната програма на „Хоризонт Европа“ за 2023—2024 г. във връзка с „разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“, която се изготвя понастоящем.

Следователно портфейлът от допълнителни действия (работната програма на „Хоризонт Европа“ за 2023—2024 г.), които целят изграждане на капацитета за НИИ в държавите, обхванати от разширяването на участието, включително чрез реформи на националните и регионалните НИИ и инвестиции в тях, ще позволи на тези държави да постигнат конкурентна позиция на европейско и международно равнище.

Изграждането на капацитет ще надхвърля просто научните способности, тъй като то включва развитието на управленски и административни способности в полза на институциите, които имат желание да поемат ръководни роли в рамките на консорциумите.

Действията за формиране на екипи ще доведат до създаването на нови или до модернизирани съществуващи центрове за високи постижения чрез изключително тясно и стратегическо партньорство с водещи институции от чужбина. Въздействието ще бъде подсилено от предварителното условие за обезпечаване на допълнителни инвестиции (по-специално за инфраструктура, сгради, хардуер) от структурните фондове или от други източници.

Освен това така ще се демонстрира успехът на съвременното стопанисване и управление и съответно ще се стимулират общи реформи в националната среда за НИИ.

57, ВТОРО ТИПЕ. Съгласно регулаторната рамка за средствата от ЕФРР за периода 2014—2020 г. крайната дата на допустимост е 31 декември 2023 г. Насоките относно приключването обаче предвиждат две възможности за операции, съфинансирани със средства от ЕФРР, които не могат да бъдат приключени към датата на подаване на документите за приключването (15 февруари 2025 г.):

- неактивните проекти (т.е. проекти, които физически не са приключени или напълно осъществени), чиито общи разходи надхвърлят 2 милиона евро, могат да бъдат финализирани с друго финансиране една година по-късно (15 февруари 2026 г.) при определени условия;
- проектите, чиито общи разходи надхвърлят 5 милиона евро, могат да бъдат прехвърлени в програмния период 2021—2027 г. при определени условия, като операцията по-специално трябва да се състои от две фази, които могат да бъдат идентифицирани, и фаза 2 трябва да е допустима в рамките на периода 2021—2027 г. (т.е. втората фаза трябва да отговаря на всички приложими правила за периода 2021—2027 г. (член 118 от Регламент (ЕС) 2021/1060), при което може да бъде финансирана със средства за периода 2021—2027 г.).

Отговор по каре 3 — Пример за трудности пред проект за сформирание на екипи с допълнително финансиране от ЕФРР

Управляващите органи (УО) са длъжни да извършат комплексна проверка при подбора на операциите за подкрепа по линия на ЕФРР. Забавянето се дължи на сложността на изискваната от управляващия орган процедура и на затрудненията, с които се е сблъскал бенефициерът при събирането и представянето на необходимата документация.

59. В рамките на „Хоризонт Европа“ Комисията установи правилата за мониторинг и докладване във връзка с програмата. (член 50). В това отношение Комисията ще осъществява непрекъснат мониторинг на управлението и изпълнението на програмата. Със системата за отчитане на качеството на изпълнението ще се гарантира, че данните за мониторинга на изпълнението на програмата и на нейните резултати се събират ефикасно, ефективно и навременно.

Следователно Комисията ще предприеме действия за отчитането на аспектите във връзка с мониторинга на изпълнените мерки за разширяване на участието, както отбелязва ЕСП в точка 61.

Общ отговор по точки 60 и 61:

От април 2021 г. насам, в допълнение към предварителната му оценка допълнителното финансиране попада в обхвата на процеса на мониторинг, в смисъл че Комисията вече изисква да ѝ бъде представен доклад относно използването на допълнително финансиране на етапа на преглед на проекта, като по този начин се акцентира върху необходимостта да се докладва за това финансиране и използването му да се характеризира с прозрачност.

63. Проектирането на мерките за разширяване на участието представлява предизвикателство. Целта на тези мерки е да се подобрят значително свързаните с научни изследвания резултати на бенефициерите в определена научна сфера, както и да се улесни успешното привличане от тяхната страна на конкурентно финансиране. Набирането на международни служители е важен фактор за постигането на тези цели. В това отношение Комисията изисква назначените за изпълнението на тази програма изследователи на високо равнище да бъдат изследователи и ръководители на изследвания с високи постижения в съответната област на научни изследвания, които са демонстрирали ефективно лидерство.

Член 7, параграф 5 от Регламента за „Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.) гласи, че: „[т]ези усилия се съпровождат от пропорционални мерки от страна на държавите членки, включително чрез определянето на привлекателно възнаграждение за научните изследователи, с подкрепата на средства на Съюза, на национални и регионални средства“.

64. Както е предвидено в работните програми, съгласно „Хоризонт Европа“ Комисията изисква от държавите, обхванати от разширяването на участието, да опишат ясно предвидения пакет на възнаграждението на изследователите на високо равнище и критериите, съгласно които е определено равнището на възнаграждение, както и ролите, равнището на отговорност и задълженията на изследователя.

65. В рамките на „Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.) в работните програми на Комисията също така се обръща специално внимание на устойчивостта на действията за разширяване на участието.

В това отношение Комисията изисква от кандидата да представи инвестиционен план, включващ писмо или писма за поемане на ангажимент за допълнително финансиране от компетентните национални/регионални органи или от частни източници с цел отпускане на финансови ресурси (например ресурси от програми, съфинансирани от ЕФРР или от други източници) за изграждане на бъдещия център, и по-специално във връзка с инвестиции в инфраструктура и оборудване. Писмото или писмата за поемане на ангажимент за допълнително финансиране на проекта ще представлява(т) неразделна част от оценката на предложението.

Генерирането на допълнителни приходи от използването на резултатите от техните научни изследвания изисква подходящо равнище на зрялост на институцията, която получава средства за разширяване на участието.

68. Проблемът с постигането на самостоятелна устойчивост след прекратяването на безвъзмездните средства от ЕС се обсъжда широко по време на срещите за преглед на проектите. Трябва да се отбележи, че устойчивостта не означава да се остане извън всяка система. Нормално е центровете за високи постижения да продължат да работят в контекста на определена рамка на университет или научноизследователска институция. Фактът, че дори в момента повечето центрове успяват да се сдобият с конкурентно финансиране от различни източници, въпреки че проектите все още не са приключени, демонстрира добър напредък към постигането на устойчивост.

69. Печати за високи постижения бяха предоставени само на предложенията за проекти в рамките на втората фаза за сформирание на екипи, представени в отговор на първата покана по линия на „Хоризонт 2020“, които бяха оценени над прага за качество, но не бяха финансирани поради ограничения бюджет за поканата.

В рамките на „Хоризонт Европа“ се предвижда сформирането на екипи да бъде едно от действията, във връзка с което ще се предоставя Печатът за високи постижения.

72. Информационният портал на Общността за научноизследователска и развойна дейност (CORDIS) разполага с богато и структурирано публично хранилище с информация за проекти, като например информационни документи за проектите, участници, доклади, конкретни резултати и връзки към публикации със свободен достъп.

Информацията се предоставя от бенефициерите на проекти чрез хранилището за данни за електронно предоставяне на безвъзмездни средства (e-grants) и се прехвърля веднъж месечно в CORDIS. Освен това от юридическа гледна точка всички инструменти за разширяване на участието представляват действия за координиране и подкрепа, а не действия за реални научни изследвания или иновации, което означава, че резултатите от научни изследвания се получават само като последваща дейност, която не се отразява непременно в докладите по проектите.

76. Действията за сформирание на екипи са предвидени да доведат до създаването на нови или до модернизирането на съществуващи центрове за високи постижения чрез изключително тясно и стратегическо партньорство с водещи институции от чужбина. След като бъдат

създадени, центровете следва да функционират като маяци с широкообхватно въздействие и като модели за подражание с цел привличане на най-добрите таланти. Освен това те следва да демонстрират успеха на съвременното стопанисване и управление и съответно да стимулират общи реформи в националната среда за НИИ.

В този контекст се очаква текущите действия да окажат значително въздействие на равнището на държавите, обхванати от разширяването на участието.

77. Проектите за председатели на ЕНП са предвидени да подпомогнат университетите или научноизследователските организации от допустими държави да привличат и запазват висококвалифицирани човешки ресурси под ръководството на забележителен изследовател и ръководител изследвания (председател на ЕНП) и да осъществяват структурни промени с цел трайни високи постижения.

В този контекст се очаква текущите действия да окажат значително въздействие на равнището на държавите, обхванати от разширяването на участието.

Общ отговор по точки 81—83:

През декември 2021 г. Изпълнителната агенция за научни изследвания публикува доклада относно въздействието от разпространяването на високите научни постижения и разширяването на участието, който включва някои резултати по линия на „Хоризонт 2020“ и прогноза във връзка с „Хоризонт Европа“.

Този доклад осигурява известна представа за въздействието от проектите за разширяване на участието през целия период на „Хоризонт 2020“ в резултат на действията за сформирание на екипи, туининг и председатели на ЕНП.

Въпросният доклад относно въздействието от разширяването на участието включва обмисляне и анализ на икономическите, социалните и научните въздействия. Проучването на въздействието се илюстрира, като се следва структурата на корпоративната рамка на „Хоризонт Европа“ относно пътищата на въздействие. В доклада са представени установените ключови въздействия в резултат на действията за сформирание на екипи, туининг и председатели на ЕНП, подкрепени с данни от проучвания, а основните послания се посочват в заключенията и окончателните препоръки.

Комисията взема предвид заключенията, които произтичат от този доклад, при последващото проектиране на политики и мониторинга на програмата.

84. Комисията полага усилия за определяне на най-добрите КПИ във връзка с действията за разширяване на участието в близко бъдеще, както и за намиране на по-разнообразни начини да се демонстрират успехите на проекта.

Независимо от това, както отбелязва ЕСП, Комисията проведе проучвания по отношение на бенефициерите, за да оцени напредъка по проектите и да достигне до заключения относно напредъка по програмата.

86. Комисията предвижда да въведе нова мярка в рамките на портфейла за разширяване на участието, включен в работната програма за 2023—2024 г., за да помогне на бенефициерите при разпространението и използването на резултатите. Последващите действия след приключването на финансирането ще бъдат обезпечени чрез систематична оценка на въздействието от приключените проекти след като измине подходящ период от време.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ (точки 87—99)

Отговори на Комисията:

87. Политиката в областта на научните изследвания и иновациите (НИИ) може да се стреми към повече високи научни постижения само ако всички постигат напредък. Системата за НИИ на ЕС трябва да насърчи по-приобщаващ подход, при който всички могат да участват и от който всички могат да се възползват. Съществуващите различия между водещите и изоставащите по отношение на НИИ държави могат да се преодолеят чрез инвестиции в НИИ и чрез осъществяване на структурни реформи на политиката.

По-тесните връзки между научните изследвания и иновациите и институционалното сътрудничество с цел генериране на висококачествени знания също са от огромно значение за преодоляване на тези различия.

Освен това по-слабо развитите от гледна точка на НИИ държави ще бъдат в състояние да модернизират своите системи за НИИ, като ги подсилват и като осигурят възможност за съвместен напредък на ЕС като цяло чрез надграждане на съществуващите високи научни постижения и свързването им към по-широкообхватни мрежи. За постигането на тази цел трябва да бъдат мобилизирани и координирани всички възможни средства.

88. Успехът на предприятиите от Комисията действия изисква участието на националните и регионалните системи чрез осъществяване на напредък по институционалните реформи и по процесите за преобразуване на системата за НИИ, включително с помощта, осигурена чрез мобилизиране на националните инвестиции в капацитета за НИИ и чрез вдигане на летвата за високи научни постижения за участниците в НИИ в държавите, обхванати от разширяването на участието, в партньорство с престижни европейски и международни институции.

Препоръка 1 — Да се засили използването на механизма за подкрепа в областта на политиките

1.А. Комисията приема препоръката.

1.Б. Комисията приема предложената препоръка да въведе механизми (като например отворен механизъм за подкрепа в областта на политиките), за да гарантира изпълнението на препоръките, отправени в контекста на предишните действия по държави в рамките на PSF и в съответствие с реформите във връзка със семестъра и с планове за възстановяване и устойчивост.

91. Като продължение на „Хоризонт 2020“ целта на „Хоризонт Европа“ е да се повиши участието в рамковата програма на бенефициерите, обхванати от мерките за разширяване на участието.

Комисията е запозната с констатациите на ЕСП и ще предприеме съответните действия.

Препоръка 2 — Да се цели по-балансирано участие в мерките за разширяване от страна на целевите държави

Комисията приема препоръката и ще проучи възможни мерки, като взема предвид развитието във връзка с участието на държавите, обхванати от разширяването на участието.

94. Въпреки че Комисията постоянно следи допълнителното финансиране за проектите за разширяване на участието (т.е. предварителни проверки), обхватът на нейния мониторинг бе разширен през жизнения цикъл на проекта. В тази връзка Комисията започна да изисква да ѝ бъде представен доклад относно използването на допълнително финансиране на етапа на преглед на проекта, като по този начин се акцентира върху необходимостта да се докладва за това финансиране и използването му да се характеризира с прозрачност.

Препоръка 3 — Да се улесни своевременното предоставяне на допълнително финансиране

Комисията приема препоръката.

В член 73 от Регламента за общоприложимите разпоредби за фондовете на Съюза, изпълнявани при споделено управление през програмния период 2021—2027 г., се определят правила, които се прилагат за подбора на операции от управляващите органи. Параграф 4 от този член съдържа специфични разпоредби за операциите, съфинансирани от „Хоризонт Европа“ или получили Печат за високи постижения. Тези разпоредби могат да улеснят и ускорят подбора на такива операции от управляващите органи. Понастоящем Комисията е в процес на изготвяне на насоки относно полезните взаимодействия между „Хоризонт Европа“ и ЕФРР (включително относно използването на Печата за високи постижения и сформирането на екипи).

95. Мерките, приети в рамките на предишната програма „Хоризонт 2020“, до голяма степен все още се изпълняват.

В новата рамкова програма на Комисията — „Хоризонт Европа“ — тези усилия продължават и се прилагат поуките, извлечени от предишната програма и от докладите и мониторинга във връзка с текущите проекти.

96. Вж. отговора на Комисията по точка 72.

Препоръка 4 — Да се увеличат възможностите на организаторите на проекти да използват резултатите от своите научни изследвания в практиката

4.А. Комисията приема препоръката.

4.Б. Комисията приема препоръката.

4.В. Комисията приема препоръката.

98. Вж. отговора на Комисията по точка 59.

99. Комисията ще разработи съгласувана рамка от КПИ за целия портфейл от действия за разширяване на участието, като отчете специфичните изисквания за отделните действия. Това ще включва документ с насоки за бенефициерите, които ще подлежат на задължително изпълнение.

Препоръка 5 — Да се подобри наблюдението на мерките за разширяване на участието

5.А. Комисията приема препоръката.

5.Б. Комисията приема препоръката.